

FAZAKAS EMESE

LÓ- ÉS KUTYANEVEK AZ ERDÉLYI RÉGISÉGBEN

Tanulmányomban az erdélyi régiségben használatos állatnevek egy részével foglalkozom. Bár „nyelvtörténeti szempontból [...] ezek az állatnevek nem tudnak igazán érdekelhető korpuszt alkotni a kutatás számára, csupán néhány esetlegesen fennmaradt érdekességgel szolgálhatnak” (Laczkó 2003: 225), fontosnak tartom bemutatni a SzT-ba beszerkesztett, a 15. századtól a 19. végéig lejegyzett neveket. E tanulmányban elsősorban a névadási okokat próbálom feltárni.

A SzT teljes anyagában 125 különböző nevet tartalmazó 283 adat található. Ezek századonként a következőképpen oszlanak meg: a 15. századból 1, a 16.-ból 1, a 17.-ből 55, a 18.-ból 60 és a 19.-ből 166 adatunk van. A 125 név közül legtöbb lóra, ökörrre és kutyára vonatkozik, de több bivaly, tehén és egyetlenegy szamar nevéét is felleljük. Tanulmányomban csak a ló- és kutyaneveket vizsgálók, és mivel a SzT adatai között csak közszói eredetű tulajdonnevek vannak, csak ezekkel foglalkozhatom. Először a lóneveket mutatom be, majd azokat, amelyeket lovak és kutyák egyaránt viseltek, a legvégén pedig a kutyanevekre térek ki.

A **lovak** nevei közt elsősorban külső tulajdonságokra utalók bukkannak fel. Ezek között is a legtöbb az állat színével kapcsolatos. A *Szeg* mint barnás színű lóra utaló név a 17. századból adatható: 1659: Az lovaimra gondot viselless, kiváltképpen az *Szegre*, gyógyítsák [TML I, 459 Teleki Mihály feleségéhez, Pekri Zsófiához] | Az Kegyelmed lovai jól vannak, az *Szeg* is nem sántál annyira [TML I, 465 Pekri Zsófia férjéhez, Teleki Mihályhoz]. Ugyancsak (vörösös) barnás színt jelöl a *Rozsdás* név, bár adatunk egy kék paripának a nevéket említi (1599: adot ... Egy *rosdás* neueo kyk paripat [Dés; SLT 29. J. 10]). „A magyar pásztorkodás szókincsében például, lószínnévként, egy sajátos szürke árnyalat megnevezésére a *kék* színnév szolgál” (P. Dombi 1982: 109). Így lehet, hogy a ló valamely (fején, lábán található rozsdaszínű) jegye alapján kapta a nevéét. Ugyancsak jegy alapján nevezhették el *Hóká*-nak az egyik kancát: 1849: *Hóka* világos fakó kantza [HSzj 174 *világosfakó* al.]. A *hóka* jellegzetesen egy olyan, többnyire fehér színű lójegyre vonatkozik, amely a homloktól az orrig széles sávban húzódik. Szintén fehér homlokfolttra utal a *Csillag*

név: 1835: Kedves^a világos pej április 14-én a *Csillaggal* [HSzj 179 Kedves al. – ^aÉrtsd: ilyen nevű kanca fedezetett]. 1850: *Csillag* kantza [Tarcsafva U; Pf].

A színek alapján adott nevek közé sorolom azokat is, amelyek nem kimondottan színnevek, de jellegzetes színük nyomán más állatok, népcsoportok megnevezése a ló szőrének a színére utalhat. Ilyen a *Szerecsen*, *Fecske*, *Vércse*, *Héja*, *Holló* név. A *Szerecsen* nevet barna szőrű ló kaphatta: 1837: *Szeretsen* (barna kanca) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]. A *Fecske* név olyan állatot illetett, amelynek a hasa tájékán fehéres volt a szőre, szemben a többi testrészét borító sötétebb szőrzettel: 1755: edgy szép fekete *fetske* nevű fekete öt esztendő Metzetlen Lovat [Gernyeszeg MT; TGsz 35]; 1837: 6-a Junii rugattam meg a *fetskét* [HSzj 178]. Márton (1945) és Hajdú (1992/2003b) a szín mellett megemlíti az állat mozgását is mint névadási motivációt.

A *Vércse* nevet viselő lovak valószínűleg fakó, szürkés szőrszínük alapján kapták a nevüket: 1661: A *Vércse* lovat [TML II, 30 Bánfi Dienes Teleki Mihályhoz]; 1667: az *Vércse* lovat [TML IV, 222 Bánfi Dienes Teleki Mihályhoz]; 1828: *Vertse* (ló) [Lunka H; GyK. gr. Gyulai Lajos ménésében]. Bár a *vercse* utalhat barnás, vöröses vagy feketés szőrré is (pl. pej-, sárga-, feketevercse), vércsének nevezték és nevezik azokat a lovakat, amelyeknek törzsén 50%-nál több a fehér szőr (Ócsag 2018), tehát szürkésnek hat. A *Héja* nevű lovak is szürkések: 1850: *Héjja* (kanca) [Bilak SzD; LLt]. A *Holló* név szintén színre utal, rendszerint fekete, fényes szőrű állatok neve (Márton 1945). Ezt mutatja az egyik adatunk is: 19. sz.: *Hollo* (fekete ló) [Szentk]. Ám van egy *Holló*-nak és egy *Hollós*-nak nevezett barna kancára vonatkozó feljegyzés is: 1821: *Hollos* (barna kanca) [Mezőméses TA; HG. Mara lev.]; 1837: *Hollo*^a Csitkoja [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy. – ^aBarna kanca]. Talán valamilyen jegy az oka a megnevezésnek, de lehet más is, esetleg a tulajdonossal vagy az anya-, apaállattal való kapcsolatára utalhat (vö. N. Kis 2006).

Az egész termetre vonatkozó jellemző a névadás oka a *Nyalka*, *Szálás*, *Csinos* esetében, és talán a *Princ*-et is ide sorolhatjuk. A *nyalka* község 'délceg' jelentése állhat a névadás mögött: 1811: Bizony a' *Nyalka* is, (mert e' néki neve) Két nemes Rátzátol sokkal nemesb leve | Az el-nevezésben a' Grof szokása ez ... Minden Ló magyarul igaz nevét kapta: ... *Nyalka* [ÁrÉ 141, 151]; 1837: *Nyalka* (setetpej, csillagos homlokú kanca) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]. A *Szálás* nevet nagy testű vagy magas termetű lovak kaphatták: 1821: *Szállos* (pej kanca) [Mezőméses TA; HG. Mara lev.]. A *Csinos* név viselője biztosan 'szemrevaló, szép' ló volt: 1840: A *Csinos* kantzát ... rugattattam gróf Nemes Rontó nevű mag lóval [HSzj *rontó* al.]. A *Princ* nevűről csak annyit tudunk, hogy ménlő (1811: *Printz*^a [ÁrÉ 134. – ^aMénlő]), így ez vonatkozhatott a szép tartására, délcegségére vagy akár tenyészmén voltára, vagy egyszerűen csak azért kapta ezt a nevet, mert tulajdonosának kedvence volt. Lehet, hogy inkább arra kell gondolnunk, hogy tenyészménként kapta a nevét, hiszen Hajdú (1992/2003b: 366) ezt írja a *Herceg* lónévről: „méltóságnév, s jól illeszkedik a korabeli *Aga*, *Basa*, *Császár* stb. lónevek közé, amelyek néhány (főleg fedezőmének nevéként) ma is használatos”. Hasonló megfontolásból kaphatta a *Szultán* nevet egy fekete ménlő: 1837: *Sultán* (fekete magló) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.].

Egyetlen testrész jellemző vonása az oka a *kónya* 'kajla' és a *siska* 'lelógó fülű, kajla' közszevek névként való használatára: 1831: *Konya* (kanca) [Mv; Berz. 20]; 19. sz.: *Siska* (barna ló) [Szentk.]; 1837: *Siska* (pej kanca) [Nagysajó BNB; HG. Kemény Sámuel hagy.].

Talán szintén valamilyen jegyről, testrész jellegzetességéről kapták a nevüket a *Mackó* és *Medve* nevű lovak: 1755: *Maczkó* nevű szeg Lo [Gernyeszeg MT; TGsz]; 1757: *Medve* (ló) [Torockósztyörgy; Berz. 3. 1/4]; 1786: *Maczkó* (magló) [Bányabükk TA; MkG]; 1791: *Medve* (csikó). *Medve* (kanca) [Tarcsafva U; Pf]. „A fül vagy fark állásáról, orr vagy

fej alakjáról, valamilyen jegyről stb. kapták a nevüket az alábbiak: [...] *Medve*” – állapítja meg Hajdú (1980–1981/2003a: 386) a kannevek vizsgálatakor. Bár ezek nem lovakra vonatkoznak, a névadás alapja megegyezhet több állat esetében.

Az állat viselkedése is szolgálhat támaszpontként a névadáskor. Ugyanis az állatok régen sem kaptak azonnal, születésük után nevet, hanem akkor, amikor már jellemző sajátosságai megmutatkoztak (vö. Márton 1945, J. Soltész 1976, N. Kis 2006). Így a gyors, fürgé mozgású lónak adták a *Serény*, illetve a metaforikus *Villám* nevet: 1850: *Serény* (kanca) [Bilak SzD; LLt]; 19. sz. első fele: *Vilám* paripa csiko pej [Somb. II]; 1811: *Villám* (ménló) [ÁrÉ 134]; 1818: *Villám* (csikó) [Lunka H; GyK. gr. Gyulai Lajos ménésében]. Emellett a *Virgonc* nevet kapta mozgása alapján egy ló, vagy belső tulajdonságait vették tekintetbe a névadók (l. a *virgonc* melléknév 'eleven' jelentését): 1794: A *Virgocz* (l) nevezetű piros pej kanca [Koronka MT; Told. 12/104]; 1850: *Wirgantz* (ló) [Doboka; MkG]. Szintén gyorsaságra utalhat jelképesen a *Madár* név: 1837: *Madár* (fekete kanca) [Nagysajó BN; HG Kemény Sámuel hagy.]; 1850: *Madár* (kanca) [Bilak SzD; LLt] (vö. Márton 1945, Hajdú 1992/2003b).

A metaforikus *Lepke* nevet Balogh (1969) a mozgással hozza összefüggésbe, a könnyű járású lovak kaphattak ilyen nevet: 1899: *Lepke*^a [Sáromerke MT; TSb 7. – ^aLó gr. Teleki Sámuel ménésében]. Ehhez hasonlóan szintén a mozgás módjával hozza kapcsolatba Márton (1945) a *Tündér* nevet. Balogh (1969: 61) a szarvasmarhanevek között említi, és szerinte érzelmi megnyilvánuláson alapul a névadás. Sebestyén (2002: 121) tulajdonságra utaló metaforikus névként kezeli. 19. századi adatainkban csak kanca neveként jelenik meg, így akár mozgása, jelleme, megjelenése, vagy a tulajdonosnak a hozzá fűződő viszonya is okot adhatott a névadásra. 1820: A *Tündér* nevű sárga kantzát [Szászvevessződ NK; Told. 19]; 1831: *Tündér* (anyakanca) [Nyárádsztanna MT; MvLev. 8]; 1837: rugattam meg a *Tündért* a Bujdosal [HSzj *bújdos* al.]; 1850: *Tündér* (kanca) [Bilak SzD; LLt] | *Tündér* kantzát [Tarcsafva U; Pf]

Viselkedésre utalhat a *Tüzes* lónév. Egyrészt gondolni lehet az állat mozgására, elelenségére, tüzességére (vö. 1805: Egy sárga szeg Ló, igen tüzes vérű [DLT nyomt. kl]). Másrészt a SZT *tüzes* címszavának 7. jelentése alapján ('vöröses')¹ a szőr színe is számba jöhet. Hajdú (1992/2003b: 374) írja, hogy pl. a *Tüzes* nevet a „ménéknél természetes és gyakori a vadság, fékezhetetlenség, erőszakosság” miatt adták. A SZT-beli adataink azonban többnyire kancák neveként említik: 1820: A *Tüzes* nevű deres kantzát [Szászvevessződ NK; Told. 19]; 1821: *Tüzes* (barna kanca) [Mezőméses TA; HG]; 1850: *Tüzes* (kanca) [Bilak SzD; LLt]; 1894: *Tüzes* (ló) [Sáromerke MT; TSb 7 gr. Teleki Sámuel ménese]. Az utolsó, 1894-es adat utalhat ménlóra, de a többi esetében egyértelműen kancáról van szó, így vagy viselkedésére, gyors mozgására, elelenségére, vagy a szőre színére utal a név.

A lovak természete is alapul szolgált a névadásnak. A *Kedves* 'szeretetre méltó' és a *Vidám* nevű lovak pozitív tulajdonságokkal rendelkeztek: 1794: A *Kedves* nevezetű mag Lo [Koronka MT; Told. 15/104]; 1768: *Vidám* nevezetű barna pej Ménló [K; DobLev. II/390. 11b]; 1785: *Vidám* (magló) [Bányabükk TA; MkG]; 1788: *Vidám* (ménló) [Bányabükk TA; MkG br. Alvinczi Gábor conscr.]; 1791: *Vidám* (kancacsikó) [Tarcsafva U; PF]; 1837: *Vidám* (barna kanca) *Vidám* Csitkoja [Nagysajó BN; HG Kemény Sámuel hagy.] 1850: *Widám* (kanca) [Doboka; MkG].

A *Pajzán* név pajkosságra utal: 1762: *Pajzán* (paripa) [Usz; EMLt]; 1837: *Pajzán* Csitkoja (deres kanca) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]; a *Pajkos* 'csintalan' viselkedésre:

1 Vö. 18. sz. eleje: ä Men lonak Szörirülis observatiód lehet: lévén elsőször ä Szarvas Szörü, *tüzes* fakó 2dik ä fekete serényü, farkü [JHb 17/10 ló tartási ut.].

1811: Minden Ló magyarul igaz nevét kapta: Ugymint Csinos ... *Pajkos* [ÁrÉ 151]; a *Jámbor* pedig jellembeli szelidségre: 1849: *Jámbor* (ménló) [Bilak BN; LLt]. Ez utóbbi esetében épp a ménló szelidségét hangsúlyozza ki a név. Ennek két oka is lehet: egyrészt az állat valóban jóval szelídebben viselkedik, mint azt várnánk, másrészt a viselkedés, természet megelölegezése a név által. Hasonló okok magyarázhatják a *Rendes* nevet: 1837: *Rendes* (fekete magló) [EMLt].

Emellett a *Kényes* ('finnyás' v. 'kényelmes'), *Ledér* 'kicsapongó' és a *Ringyó*, *Lusta* nevet viselő lovak nem pozitív tulajdonságokkal rendelkeztek, legalábbis névadójuk szerint. 1850: *Kényes* (fakó kanca). *Kényes* (pej kanca) [Bilak SzD; LLt]; 1849: *Ledér* (paripa) [Bilak SzD; LLt]; 1821: *Ringyó* (meddő kanca) [Mezőméses TA; HG. Mara lev.]; 1840: *Lusta* név alatt levő barna pej kantza 4 esztendőss [HSzj *barnapej* al.].

A *Forgó* névre hallgató ló esetleg a 'kóborló, elszökő' jelentésű melléknév nyomán kapta a nevét (1808: 25-ta Aprilis hágottam meg a Csillag kantzámot a ... Thuri László Úr *Forgo* ménlovával [HSzj 178 *forgó* al.]), hiszen elég valószínű, hogy a ménló nyugtalan természetű volt.² Ugyancsak negatív tulajdonságra, viselkedésmódra utal a *Mérges* 'hargagos/indulatos természetű': 1785: *Mérges* (magló) [Bányabükk TA; MkG]; 1811: *Mérges* (ménló) [ÁrÉ 136]; illetve a *Rontó* 'tönkretevő, pusztító' név: 1840: *Ronto* (magló) [HSzj 180].

Talán ugyanilyen jellemnevek, negatív tulajdonságra utaló metaforikus elnevezések a *Sárkány* (1785: *Sárkány* (paripa) [Bányabükk SzD; MkG]; 1850: *Sárkány* (ló) [Doboka; MkG]), *Kígyó* (19. sz.: *Kígyo* (fekete ló) [Szentk.]; 19. sz. e.f.: *Kígyo* kantza csiko [Somb. II]; 1820: *Kígyo* (ló) [Lunka H; GyK. gr. Gyulai Lajos ménésében] | A' *Kígyo* nevű pej kantzát [Szászvevessződ NK; Told. 19]. 1837: *Kígyo* (fekete kanca) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]), *Pogány* (1785: *Pogány* (magló) [Bányabükk TA; MkG]; 1791: *Pogány* (paripa) [Tarcsafva U; Pf]). A *Sárkány* névvel kapcsolatban csak találgatni tudom, hogy talán az állat kiállhatatlan természete vagy vadsága, tüzessége adott okot a névadónak. Az erőszakosság, kiszámíthatatlanság, uralkodói hajlam is lehet a névadás oka (vö. Hajdú 1980–1981/2003a: 381). A *Pogány* esetleg cselekedetre utal, valami történet fűződik az elnevezéshez, vagy csak ugyanolyan jellemnév, mint a többiek. A *Kígyó*-t Hajdú (1992/2003b: 375) szintén jellemnévnek tartja, „de nehéz a magyarázata”. Szerintem összefüggésben lehet az állat mérges természetével.

A viselkedés, természet alapján kapott nevek közé sorolhatjuk a *Kakas*-t is: 1768: *Kakas* nevezetű szürke Ménló [DobLev. II/390. 11b]; 1785: *Kakas* (paripa) [Bányabükk TA; MkG]; 1790: *Kakas* nevű mag ló kehesedni kezdett [Sztrezakercsesora F; TL. Wessényi Dániel jószágig. gr. Teleki Józsefhez]; 1811: Két igen híres Ló vala e' Hazába; Égyik *Kakas*, Bethlen Pál Istálojába, Másik Vesselényi Miklós Ménessinek Fja Czézár [ÁrÉ 140]; 1820: *Kakas*^a [Lunka H; GyK. – ^aLó gr. Gyulai Lajos ménésében]; 1820/1821: betsülték ... A *Kakas* nevű pej Lovat Rf 35 [Szászvevessződ NK; Told. 19]. Az adatok legnagyobb része ménlóra vonatkozik, ahol pedig ezt külön nem jelzi a szöveg, elég nagy a valószínűsége, hogy szintén mén neve a *Kakas*, az elnevezés pedig az állat „férfias természetére” utal (vö. Hajdú 1992/2003b).

A névadás okai közé sorolhatjuk a(z előző) tulajdonos nevének a továbbvitelét, ahogy a következő adat mutatja: 1754: (a) Kanczák közülis az edgjik feje szörü vala, Kölpénjből égy Gazda nevű embertől vette volt ő Nga; a mint hogj a Kánczátis *Gazdának* hívtuk [Gernyeszeg MT; TGsz].

² Ezt igazolja az is, hogy a 15. század óta datálható *Forgó* családnév alapja vagy a 'füрге, serény', vagy a 'kóborló' jelentésű szó (CsnSz).

Ehhez kapcsolódik az a tény, hogy a névadáskor az ajándékozó tisztségét, társadalmi helyzetét mutató névvel is illethették az állatot. A II. Rákóczi György fejedelem balázs-falvi ménésének összeírásakor lejegyzett nevek közt két olyant találunk, amely román eredetű, és valamilyen tisztségre utal. Ilyen a *Logofet* 'román fejedelmi főméltóság' (1655 k.: *Logofét* (lónév) [MGtSz II, 52 II. Rákóczi György ménésének összeír.]); *Szpatár* 'fejedelmi fegyverhordozó/fegyvernek, országos (fő)kapitány' (1655 k.: *Szpotár* (ló) [MGtSz II, 53 II. Rákóczi György ménésének összeír.]). Megtörténhet, hogy ezek az ajándékozó emlékére kapták nevüket. Ahogy a *Pópa* 'görög-katolikus pap' (1655 k.: *Pópa* [MGtSz II, 53 II. Rákóczi György ménésösszeírása]), *Kurtány* 'udvari zsoldos katona' (1655: *Kurtány* (lónév) [MGtSz II, 52 II. Rákóczi György ménésének összeír.]) esetében is erre gondolhatunk. Bár ez utóbbiak lehetnek azok a személyek is, akiktől az állatokat megvásárolták. Hajdú (1992/2003b: 364) szerint a *kurtány* esetében a 'rövid, kicsi' jelentéssel számolhatunk. Az erdélyi adatok nyomán (vö. Szt *kurtán*, *kurtyán* címszavát) azonban inkább a román *curtean* 'udvarban szolgáló' szóból eredő, nyelvjárási alakváltozatot felmutató *kurtyán* főnévre kell gondolnunk.

Ugyancsak ebben a ménésben jegyezték fel egy *Fáta* és egy *Ficsór* névre hallgató lovat: 1655: *Fáta* (lónév) [MGtSz. II, 53 fej-i ménésösszeírás]; 1655 k. *Ficsor*^a [MGtSz II, 53 II. Rákóczi György ménésösszeír. – ^aLónév]. Mindkettő román eredetű: a *fáta* 'leány', illetve a *ficsór* 'legény' jelentésű. Balázsalfalván, ahol a ménés volt, már ekkor a lakosság nagy része román, így a lovakat gondozók között is nem egy román személy akadhatott. Amennyiben ők nevezték el a csikókat, e nevek kor- és nemjelölőek. A *Fáta* névre van egy jóval későbbi adatunk is a Lázár grófok levéltárából: 1842 k.: Anya Kantza ... *Fáta* arab, szeg sárga [LLt]. Itt is gondolhatunk román anyanyelvű névadóra.

Ugyaninnen ismerünk egy *Szulák* nevű lovat is (1655 k.: *Szulák* [MGtSz II, 52 II. Rákóczi György ménésének összeír.]). A *szulák* 'strucctoll-fejű viselő janicsár darabont' jelentésű amellet, hogy mint magyar nyelvjárási szó 'gyomféleség'-et jelöl. Hajlok afelé, hogy a fejedelmi ménésben levő lónév inkább az előző jelentésű, foglalkozást jelölő közszóból jön, hiszen ez jobban illeszkedik az eddig tárgyalt névadási szokások közé.

Talán szintén eredetre, származásra utal a *Muszka* 'orosz' és a *Polyák* 'lengyel' név: 1785: *Muszka* (paripa) [Bányabükk TA; MkG]; 19. sz.: *Pollyák* (almásszürke ló) [Szentk]. De egyszerűen fajtát is jelölhet.³

A megvásárolt ló értéke lehetett a névadás oka *Pengő* esetében: 19. sz.: *Pengő* ... Seregély szürke (ló) [Szentk.]; 1837: *Pengő* (fekete paripa) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]; 1850: *Pengő* (kanca) [Doboka; MkG].

Az apa-, illetve anyaállattal való kapcsolatra utalnak az *Árva* és *Fattyú* lónevek: 1755: edgy szepe, s edgy árva nevű Kancza Lovakot maga számára el hozata ő Nga [Gernyeszeg MT; TGsz 35]; 1761: Seregej szürke^a, *fattyu* nevű belyegetlen [Branyicska H; JHb XXXV/39. 16. – ^aTi. csikó].

Érzelmi alapú névadás az oka a *Hajnal* névnek: 1818: *Hajnal* (anyakanca; almásderes pej) [Lunka H; GyK gr. Gyulai Lajos ménésében]; 1820: A *Hajnal* nevű barna pej menlovat [Szászvezessződ NK; Told. 19]. „Az érzelmi tartalom tagadhatatlan egyes állatnevekben [...] az ilyen típusú nevekben a tulajdonos ragaszkodó szeretete olykor abból adódik, hogy megélhetésének alapját látja az állatban” – írja Balogh (1969: 61) a *Hajnal* névvel kapcsolatban. „Végül van egy csoport, amely »bóknévnek« tekinthető, mivel kedveskedő

3 „A' közönséges fajta Lengyel-ló [...] A' legnagyobb és közönséges fajta ló, ha egyéberánt nemes vérből nem ered, a' postajárásra használtatik [...] A' Muszka-lovak a' különbféle égally, veleváló bánás és párosodás miatt sokféle fajtára feloszlanak. A' közönségesen nevezett Muszka-ló többnyire Nagy-Orosz országból származik” (Alistai 1828: 129–131).

hangulatú, az állat jó tulajdonságát kifejező, s meghitt viszonyt föltételez a gazda és a jószág között. Ezek nagy többsége konkrét megnevezése egy-egy (emberi) jó tulajdonságnak, de van egy *Hajnal* szimbolikus név is közöttük” (Hajdú 1992/2003b: 375). Ennek alapján az állat természete is szolgálhatott a névadás alapjául.

A *Rózsza* (1791: *Rosa* (csikó) [Tarcsafva U; Pfi]) és *Klárís* (1850: *Klárís* (kanca) [Bilak SzD; LLt]) nevek esetében szintén többféle magyarázattal találkozunk. A *Klárís* lónév csak a SzT anyagában fordul elő, ahol a szerkesztők lehetségesnek tartják, hogy a *Klára* név becéző formájához és nem a 'gyöngy(sor)' jelentésű közszóhoz van köze e névnek. A szakirodalom csak szarvasmarhák neveként említi a *Rózsát*, Sebestyén (2002: 121) személynévi eredetűnek tartja, Hajdú (1980–1981/2003a: 380) virágnévből alakult metaforanévként jelöli meg, és a névadás okaként a szőr színét, minőségét adja meg. Mivel olyan adatokkal van dolgunk, amelyek semmilyen más magyarázattal nem szolgálnak, nehéz megmondani, mi is készítette a névadót az állatok nevének kiválasztásakor.

A lovak nevei közt három olyan található, amelyekre sehol sem találtam magyarázatot, jómagam is csak tapogatózni tudok a névadás okaira vonatkozóan. A 19. század elejéről és közepe tájáról jegyeztek fel két *Fátyol* névű kancát: 1827: Anya Kantzák ... *Fátyol* [Csapó KK; RLt]; 1842 k.: Anya Kantza ... *Fátyol* erdélyi fejer fako [LLt]. Az utóbbi adatból kiindulva gondolhatunk a szőr színe nyomán keletkezett metaforikus névre.

Az 1837-ben lejegyzett *Gránát* (1837: *Gránát* 1 (fekete magló) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]) névválasztást megnehezíti az, hogy a *gránát* közszónak három jelentésével is számolhatunk. A SzT szerkesztői az állatnevet a 'posztófajta' alá sorolták be, de ebben a jelentésben szavunk a 18. század közepe után már nem adathozható, illetve a *gránátposztó* szóra az utolsó adatunk 1714-ből származik. A gránátposztó a 18. század első felében tűnik el (vö. Papp 1930), így ennek a közszónak metaforikus tulajdonnévi használatával itt nem számolhatunk. A *gránát* mint féldrágakő végig jelen van a 16. századtól (vö. TESz, SzT), és ennek mélyvörös színe lehetne a névadás oka, amennyiben a fekete szőr vörösen csillogó lenne, de a szövegkörnyezetből ez nem derül ki. Marad a *gránát* 'robbanó lövedék' jelentése, melyet már 1643 óta adathozhatunk (TESz). Így talán lobbanékony, vad természete alapján kapta a ménló a *Gránát* nevet.

Az egyedüli lónév, amelyhez semmilyen magyarázatot nem tudok fűzni, a *Norma*: 1850: *Norma* (kanca) [Bilak BN; LLt].

Bár az állatnevek között sok olyant használunk ma is, amelyeket csak egyes állatoknak adunk, így akár a névről is azonosítani tudjuk az állat fajtát, mégis vannak olyan nevek, amelyek több állat megnevezésére is szolgálnak. A vizsgált anyagban 8 olyan név lehelhető fel, amelyet **lovaknak** és **kutyáknak** egyaránt adtak. A legmeglepőbb ezek közül a *Szár*, *Szárca*, hiszen ezt tipikusan lónévként tartjuk számon. Mivel a *szárca* a *szár* 'világos színű, sárgás fehér' kicsinyítő képzős változata (l. TESz), e két nevet névváltozatnak tekintem. A *Szár* csak lóval kapcsolatban jelenik meg a 15. században: 1485: eqūm sūūm volgo *Zaar* ... vocatum [DL 36396, 5–7. 1. – Jakó Zsigmond kijegyzése]. Lónévként a *Szárca*-ra pedig csak a 18. század vége és a 19. század közepe között van adatunk: 1792: *Szártsa* nevezetű tiszta fekete metzetlo [Szászbanyica K; CU]. 1837: Az *Szártsát* instálom Bátsit küldje fel mert ... a lovak erőssen hitványok [Búzásbesenyő KK; DobLev. V/1278 Ujjfalvi Josef Dobolyi Sigmondhoz] | *Szártsa* (pejsárgás kanca) *Szártsa* Csitkoja (pej kanca) [Nagysajó BN; HG. Kemény Sámuel hagy.]; 1850: *Szárca* (kanca) [Bilak SzD; LLt] | *Szártsa* (kanca) csikója: *Szárca* [Doboka; MkG]. Egyáltalán nem kizárt, hogy a *szár* 'kopasz' melléknév is közrejátszott a lószínnév kialakulásában, ugyanis a világos folt olyannak hat, mintha ott nem lenne szőr az állaton. A *szárca* emellett egy olyan sötétebb színű ló

színneve is, amelynek az alsó ajkán festékmentes folt van, vagy a homlokán fut végig egy fehér csík (vö. Hajdú 1992/2003b: 365), a Székelyföldön azonban a fehér bokájú ló megnevezése a 17. század óta (vö. Beke 1933: 34–35). Mivel tipikusan lovak jelzője a *szarcsa*, csak találgathatunk, hogy a 17. századi – nem székelyföldi – adatunkban szereplő kutyákat (1674: Sarcsa, Sarcsa [EM XLIX, 535–6]) miért éppen így nevezték el.

Szintén világos szőrszínük alapján kaphatták az állatok a *Hattyú* nevet. A ló esetében szürkés árnyalatú állatról van szó (19. sz.: *Hattyu* (almásszürke ló) [Szentk.]), amin azért sem lepődhetünk meg, mert az állat szőrének színe a fehérhez közel álló árnyalatú, illetve 20. századi adatokban is találkozunk *Hattyú* nevű, világosszürke szőrű lóval (vö. Hajdú 1980–1981/2003a: 374). A kutyák, illetve a (magyar) agarak között is vannak nagyon világos színűek, így kaphatták szőrük színe alapján a *Hattyú* nevet (vö. még Balogh 1969): 1674: *Hattju* (kutya). *Hattyu* (kutya) [EM XLIX, 535 Teleki Mihály állatösszeír.; 1676: *Hattyu* (agár) [EM XLIX, 536 Teleki Mihály állatösszeír.]. A *Mocskos* név esetében azonban a szürkés-barnás szőrszín a névadás oka: 1674: *Kis Mocskos* (kutya) [EM XLIX, 535]; 1676: *Kis mucskos* (agár) [EM XLIX, 536]. Az egyetlen 19. századi lónév (1850: A *mocsok* (kantza) [Tarcsafva U; Pf]) azt mutatja, hogy nemcsak a melléknévi szerepű *mocskos*-t, hanem a *mocsok* főnevet is használták állatnévként.

Sötét, feketés árnyaltú vagy fekete annak az állatnak a szőre, amit *Rigónak* neveztek el: 1674: *Rigo* (kutya) [EM XLIX, 536]; 1785: *Rigo* (magló) [Bányabükk TA; MkG]; 1820: *Rigo* (ló) [Lunka H; GyK gr. Gyulai Lajos ménésében]. 1899: *Rigó* (ló) [Sáromberke MT; TSb 7 gr. Teleki Sámuel ménese].

Állatnévként a *Narancs* is megjelenik: 1674: *Narancs* (vizsla) [EM XLIX, 585]; 1818: *Narancs* (kanca) [Lunka H; GyK gr. Gyulai Lajos ménésében]. A névválasztás itt is a szőr színe alapján történhetett, bár a korábbi adat esetében nemcsak ez, hanem a különleges névvel való kitűnés is állhatott a névadás mögött.⁴

A *Szikra* név vonatkozhat a mozgás gyorsaságára vagy az állat természetére: 1676: *Szikra* (agár) [EM XLIX, 536]; 1820: *Szikra* (ló) [Lunka H; GyK gr. Gyulai Lajos ménésében]. Úgy vélem, az állat vad, szilaj természetére utal a *Kozák* név: 1616: *Kozák* (agár) [EM XLIX, 536 Teleki Mihály kancellár kutyaösszeírása]; 1674: *Kozák* (kutya) [EM XLIX, 536 Teleki Mihály kancellár kutyaösszeírása]; 1818: *Kozák* (csikó) [Lunka H; GyK gr. Gyulai Lajos ménese].

A *Szarvas*-t kutyák és lovak neveként egyaránt felleljük az adatok között: 1674: *Szarvasz* (kutya) [EM XLIX, 535]; 1820: *Szarvas* (szúrós szőrű ló) [Lunka H; GyK. gr. Gyulai József ménésében] | A Terti és *szarvas* nevű pej ménlovakat | a *szarvas* nevű Deres kantzát [Szászvessződ NK; Told. 19]. Színre kevésbé gondolhatunk, hiszen a *deres* 'szürke (alapú)' nem illik a szarvashoz, bár a többi ló és a kutya esetében nem ismerjük a szőr színét. Gondolhatnánk a szőr minőségére is, ahogy az első lóra vonatkozó adatunk sugallja, bár ezt kevésbé tartom valószínűnek. A lovak esetében nagyobb a valószínűsége annak, hogy a vad viselkedés a névadás oka, a kutya pedig azért is kaphatta ezt a nevet, mert nagyvadra, különösen szarvasra vadászáskor használták.

A SzT adatai közt **kutyanevekre** jórészt a 17. századból van csak példánk, hiszen Szabó T. Attila az összegyűjtött anyagba bevette azt az adattárat, amelyet Herepei János (1944) állított össze Teleki Mihály ebeinek összeírásai alapján. Az anyag két évszámhoz kötődik,

4 A narancs szóként már 1481-től adatolható, de „Közép-Európában főként díszcserje maradt a narancsfa, nagyobb mértékben a XVIII. században terjedt el a citromfával együtt, elmaradhatatlan tartozékai voltak az úri házaknak és a főúri kastélyoknak” (Rác 2010: 540–541).

1674-hez és 1676-hoz, amikor is számba vették a vadászkutyákat, mielőtt szétosztották volna azokat az udvari legények és a pecérek közt. „E feljegyzések tehát ilyen alkalmakkor történtek. Kár, hogy az írődeák csupán két évben, mégpedig összesen négy ízben vezette be diáriumába e számbavételt” írja Herepei (1944: 535).⁵ A SZT-ban ezen kívül csupán 4 adalék van, amely más forrásból származik.

A kutyanévek között egy olyant találhatunk, amely biztosan az állat szőrének színéből ered: *Kormos* (1657: két agarat bíza reám az fejedelem, igen kedves ebeit, Hóka és *Kormos* nevéüket [KemÖn. 40]. 1676: *Kormos*^a [EM XLIX, 536. – ^aTeleki Mihály ebösszeírásában agárnév]). Természetesen ez csak közvetve utal a fekete, talán barnás-fekete színre. Egy későbbi adatunk egy *Körtövély* 'körte' nevű vizsláról tudósít: 1710: Béli Pálnak ... Egy *Körtövély* nevű vizslája volt [CsH 147]. Ez is talán metaforikus névként az állat szőrének színére utal, hiszen a vizslák közt, bár ritkán, de van nagyon világos, sárgás színű is, amit ma zsemleszínűnek határoznak meg. Emellett nem kizárt az sem, hogy ez a kutya szerette a körtét, vagy egy körtével kapcsolatos történet volt a névadás indítóoka.

Az egyik kutya termete miatt kaphatta a *Parányi* nevet: 1676: *Paranyi* (vizsla) [EM XLIX, 536]. Talán szintén a termet alapján nevezik az alábbi kutyákat *Kis Mocskos*-nak: 1674: *Kis Mocskos*^a [EM XLIX, 535. – ^aKutyánév]; 1676: *Kis Mucskos*^a [EM XLIX, 536. – ^aAgárnév]. Itt azonban a *kis* csak kiegészítő jelzője a névnek, és jelölheti – a *kis* termet mellett – akár azt is, hogy az anya- vagy apaállat neve *Mocskos* volt, így a kölyök kapta a *kis* megkülönböztető jelzőt, vagy gondolhatunk arra is, hogy valami csintalanságot követett el kölyökkorában, és „kedveskedő rosszallás”-ként hangzott el először a jelzős név.

Szintén az állat kinézete lehet az oka a *Szálkás* (1674: Fejér *Szalkás* (kutya) [EM XLIX, 536]), *Turpis* (1676: *Turpis* (vizsla) [EM XLIX, 536]), *Talpas* (1676: *Talpas* (agár) [EM XLIX, 536]) neveknek. Hajdú (1992/2003b: 368) a korabeli lónevek vizsgálatakor megállapítja, hogy semmiféle jelentéstani vagy névhangulati csoportba sem tudja besorolni a *Szálkás* nevet. A SZT azonban a kutyanévet a 'drótszőrű' jelentés alá sorolja, így ez a szőr minőségére utal. A *Turpis* 'pisze/kissé felfelé kunkorodó orr' jelentése azt mutatja, hogy a vizslákra általában nem jellemző szokatlan orrforma a névadás oka. A *Talpas* pedig a mancs nagysága alapján keletkezhetett. Nem valószínű, hogy a 'gyalogos katona' jelentésű *talpas* főnév lenne a kiindulópont (vö. Márton 1945 : 254). A láb görbeségére vagy bütykösségére utalhat a *Horgos* név (1676: *Horgos* (agár) [EM XLIX, 536]), bár a SZT szerkesztői nem sorolták be egyetlen jelentés alá se, valószínűleg azért, amiért én is kicsit bizonytalan vagyok a névadás okában.

Gyors mozgása alapján kapta az egyik kutya a *Sebes*, a másik a *Szellő* nevet (vö. Márton 1945): 1676: *Sebes* (agár) [EM XLIX, 536]; 1674: *Szellő* (kutya) [EM XLIX, 535]. A *Zapor* névre hallgató kutya (1674: *Zapor* (kutya) [EM XLIX, 535]) is gyors mozgású lehetett. A *Mókus* nevet (1674: *Mokus* (vizsla) [EM XLIX, 535]) is ide tudjuk sorolni, bár nemcsak azt feltételezhetjük, hogy a névadás oka a mozgás minősége, hanem akár a két állat szőrszínének a hasonlósága.

Emellett a névadás kapcsolatba hozható az állat viselkedésével is. Talán ugyanilyen ugrázó, nyargalászó természetű volt az a két kutya is, amely *Tánc* névre hallgatott: 1674: *Tanz* (kutya) [EM XLIX, 535]; 1676: *Tanz* (agár) [EM XLIX, 536]. A kutya természete a névadás oka a következő esetekben: *Szemes* 'szemfüles, figyelmes' (1674: *Szemes* (vizsla)

5 Azonban a gyűjtéskor Szabó T. Attila nem jegyezte ki minden nevet (pl. hiányzik a *Cibere*, *Citrum*, *Vidra* stb.). A SZT-ból hiányzó nevekkkel most nem foglalkozom, az adatok összevetése egy másik tanulmány tárgyát képezi.

[EM XLIX, 535]; 1676: *Szemes* (vizsla) [EM XLIX, 536]; *Mókás* 'tréfásan, bolondosan viselkedő' (1674: *Mokas* kutya [EM XLIX, 535]).

Kevésbé tetszetős viselkedésmódra utal a *Tolvaj* (1674: Fekete *Toluaj* (kutya) | *Toluaj* Csonka *Toluaj* (kutya) [EM XLIX, 535]). A *Tigris* és a *Tatár* nevéek pedig valószínűleg vad, harcias természetű kutyák voltak (1657: szokott tartani egy-egy öreg szép vizslát ... egy *Tigris* nevű lévén [KemÖn. 102]; 1676: *Tigris*^a [EM XLIX, 536. – ^aVizsla]; 1676: *Tatar* (agár) [EM XLIX, 536]), a *Pulyka* nevű bizonyára mérges természetű volt: 1676: *Pulyka*^b (agár) [EM XLIX, 536]. A vizsla vadászaton való (elvárt) viselkedése is lehet a névadás oka: 1676: *Praeda* (vizsla) [EM XLIX, 536].

A kutyanévek között találunk foglalkozást jelölő szavakból alakultakat, amelyek a volt tulajdonosra utalhatnak. Ilyen a *Révész* (1674: *Reuesz* (kopó) [EM XLIX, 535]), a *Sípos* (1674: *Sipos* (kopó) [EM XLIX, 535]). Ebbe a csoportba tartozik a *Szurmás* is, amely a SZT-ban hibásan jelenik meg: 1674: *Szarmás* (kopó) [EM XLIX, 535] (vö. Herepei 1944: 535). Az *u-s* változat jobban is illeszkedik a foglalkozások csoportjába. A román *surlar, surlaş* 'sípos, kürtös' szó *surmaci* nyelvjárási változatából (vö. Bogrea 1922–1923, ill. DEX¹⁶) kerülhetett át valószínűleg már tulajdonnévként, vagy a korábbi tulajdonos foglalkozását jelölve.

A kutyanévek között azonban van négy, amely esetében a névadás okát nem sikerült megfejtenem, illetve ezt csak találgatni tudom. A *Kocka* talán onnan eredhet, hogy vagy kockajátékon nyerte el a tulajdonosa, vagy valamilyen testi tulajdonsága, jegye alapján kapta ezt a nevet az állat, bár – lévén, hogy vizsláról van szó (1674: *Koczka* (vizsla) [EM XLIX, 535]; 1676: *Koczka* (vizsla) [EM XLIX, 536]) – ez utóbbi feltételezés elég valószínűtlen. A kopóra vonatkozó adat esetében esetleg feltételezhetjük, hogy az állat fején kucsmához hasonló alakú világosabb szőrzet volt: 1718: Az *Kucsma* és Czigány nevű kopo megh döglött [Abosfva KK; Ks Mátyis István lev.]. A *Karvas* 'páncélujj' nevet (1674: *Karvas*. *Sisak* (kutya) [EM XLIX, 535]; 1676: *Karvas* (agár) [EM XLIX, 536]) pedig vagy a szőrzet színe szolgáltathatta, vagy ezzel valamilyen tulajdonságot, (harcias) viselkedésformát szerettek volna megjelölni a névadók, hiszen a *Karvas* nevű kutya mellett feljegyeztek egy *Sisak* nevűt is. A *Kárász* névre (1674: *Karasz* (kopó) [EM XLIX, 535]) azonban semmilyen, még nagyon távoli magyarázatot sem sikerült találnom.

A feldolgozott anyag nagyon egyenetlen, hiszen kutyanéveket jobbra csak a 17. századból, egyetlen főúr udvarából ismerünk, a lovak nevei pedig több évszázadot ölelnek fel és sokkal változatosabb forrásokból származnak. De e kevés adat is azt mutatja, hogy a leggyakoribb névadási ok az állat külsejéhez vagy természetéhez, viselkedésmódjához kapcsolódik. Emellett más okokra is gondolhatunk, bár sokszor – történeti anyagról lévén szó – a szövegekörnyezet sem segítheti a kutatót.

A továbbiakban a SZT többi állatneveit kellene megvizsgálni, és összevetni a most leírtakkal, illetve a kutyanéveket kiegészíteni más levéltári adatokkal, feljegyzésekkel, és ennek alapján kibővíteni az elemzést.

6 Az eredeti anyagban a név írásmódja *Puyka* (l. Herepei 1944: 536), a SZT-ba hibás (mai írásmód alapján „kijavított”) adat került be.

SZAKIRODALOM ÉS FORRÁSOK

- Alistai Mátyus N. János
1828 *A' Ló tudomány' vizsgáló ismertetére vezérlő rendszeres oktatás*. Pest.
- Balogh László
1969 Állatnévadás Szamosszegzen. *Magyar Nyelvjárások* 15. 51–66. (Elérhetőség: <http://mnytud.arts.unideb.hu/mnyj/1-31/mnyj15.pdf>)
- Beke Ödön
1933 A szárcsa (*Fulica Atra*) nevééről. *Kócsag* 6. (1–2) 33–36. (Elérhetőség: epa.oszk.hu/01600/01630/00015/pdf/Kocsag_EPA01630_1933_06_01_02_33-36.pdf)
- Bogrea, Vasile
1922–1923 Studii de semantică. II. Probe de sinonimică românească. *Diacronia* III. 441–460. (Elérhetőség: www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A14675/pdf)
- CsnSz. = Kázmér Miklós 1993. *Régi magyar családnevek szótára. XIV–XVII. század*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- DEX'16 = *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*. 2016, ediția a II-a revizuită și adăugită. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, Editura Univers Enciclopedic Gold, București. (Elérhetőség: <https://dexonline.ro>)
- Dombi Erzsébet, P.
1982 A két az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár állatszínveiben. *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* XXVI. 109–114.
- Hajdú Mihály
1980–1981/2003a. Békés megyei apaállatnevek 1925 és 1934 között. In: Kiss Jenő (szerk.): *Hajdú Mihály Válogatott tanulmányok*. ELTE BTK – Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 375–389.
1992/2003b XVII. századi lóneveinkhez. In: Kiss Jenő (szerk.): *Hajdú Mihály Válogatott tanulmányok*. ELTE BTK – Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 361–369.
- Herepei János
1944 Kutyanek a XVII. századból. *Erdélyi Múzeum* LIX. 535–536.
- Kis Szilvia, N.
2006 „Lovakrul”. *Magyar Nyelvőr* CXXX. (2) 214–230.
- Laczkó Krisztina
2003 „Macskanevek – miért ne?” Gondolatok egy körvonalazódó kutatás kapcsán. *Névtani Értesítő* 25. 224–233.
- Márton Gyula
1945 *A kolozsmegyei Borsavölgy állatnevei*. Erdélyi Tudományos Intézet Évkönyve. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár, 249–278. (Elérhetőség: http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf6077.pdf)
- Ócsag Imre
2018 A ló színe és jegyei. *Lovam* 2018. december 5. (Elérhetőség: <http://lovam.hu/lovas-magazin/lofajtak/a-lo-szine-es-jegyei>)
- Papp László
1930 A kecskeméti viselet múltja. *Népelet – Ethnographia*. (1) 3–35. (Elérhetőség: acta.bibl.u-szeged.hu/45619/1/neprajzi_int_003_001-035.pdf)
- Rácz János
2010 *Növénynevek enciklopédiája. Az elnevezések eredete, a növények kultúrtörténete és élettani hatása*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Sebestyén Zsolt
2002 Szarvasmarhanevek Hetyenben. *Névtani Értesítő* 24. 119–123.
- Soltész Katalin, J.
1976 Lónevek. *Magyar Nyelvőr* C. 144–154.

SzT = *Erdélyi magyar szótörténeti tár* 1–14. Főszerk. [1–7.] Szabó T. Attila, [8–11.] Vámszer Márta, [12] Kósa Ferenc, [13–14] Fazakas Emese. [1–4.] Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, [5–8] Akadémiai Kiadó, Budapest, [9–14] Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 1975–2014.
 TESz = Benkő Loránd (főszerk.) 1967–1976. *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára* 1–3. Akadémiai Kiadó, Budapest.

NUME DE CAI ȘI DE CÂINI ÎN TRECUTUL TRANSILVĂNEAN

Studiul urmărește descoperirea cauzelor alegerii numelor de animale în trecutul transilvănean. În materialul complet al Dicționarului Istoric al Lexicului Maghiar din Transilvania regăsim 283 de menționări a 125 de nume diferite. Majoritatea acestora se referă la cai, boi și câini, dar regăsim și câteva nume de bivoli, vaci și unul singur de măgar. În studiul de față autoarea se referă doar la numele de cai și câini, prezentând prima dată numele de cai, apoi acele nume care au fost atribuite deolaltă cailor și câinilor, terminând cu numele de câini. Numele de cai se referă mai ales la caracteristicile fizice ale animalelor, respectiv la firea acestora. În ceea ce privește numele de câini, Dicționarul cuprinde aproape în totalitate exemple din secolul al XVII-lea, dar chiar și numărul mic de exemple arată că de cele mai multe ori numele se referă ori la înfățișarea fizică a animalului, sau la firea, comportamentul acestuia. Ne putem gândi și la alte cauze, dar fiind vorba de material istoric, contextul textual nu prea ne este de ajutor.

NAMES FOR HORSES AND DOGS IN THE TRANSYLVANIAN PAST

The present study aims to discover the causes of the names given to animals in the history of Transylvania. In the Etymological Dictionary of Transylvanian Hungarian Language there are 283 mentioning of 125 different names. Most of these refer to names for horses, oxen and dogs, but there are also a few names for buffaloes, cows and a single one for donkey. The study deals only with names for horses and dogs, first presenting horse names, then names used both for horses and dogs, ending with the dogs. The names for horses refer first of all to their physical characteristics, respectively to their nature. The names for dogs discovered in the Dictionary date back almost exclusively to the 17th century, an even this small amount of example show that names usually reflect the physical characteristics or the nature of the animal. We can think of other causes as well, but dealing with historical material, the textual context does not really help us.